

Συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιτροπή ανταγωνισμού

I. Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια η διεθνής τραπεζική αγορά συνταράσσεται από θεαματικές αλλαγές προς την κατεύθυνση της συγχώνευσης των πιστωτικών ιδρυμάτων με απώτερο στόχο την εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων της οικονομίας κλίμακος. Η σύγχρονη τραπεζική πρακτική επιβάλλει μεταξύ άλλων τη μείωση των λειτουργικών εξόδων, την εξειδίκευση του προσωπικού, την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων και την αντιμετώπιση του τεράστιου κόστους που συνεπάγεται η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, ανάγκες που μόνο από πιστωτικά ιδρύματα μεγάλων δυνατοτήτων μπορούν να ικανοποιηθούν.

Γ. Παπαϊωάννου

Δικηγόρου
Lic. spec., ULB

A. Νομοθετικό πλαίσιο

Στη χώρα μας με το ν. 2243/1959 επιδιώχθηκε η αναγκαστική συγχώνευση των τραπεζικών επιχειρήσεων στο όνομα της αναδιοργάνωσης του τραπεζικού μας συστήματος. Το εγχείρημα αυτό συντέλεσε αποφασιστικά στην

ανάπτυξη ολιγοπωλιακής δομικής διάρθρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Με τον ίδιο νόμο διευκολύνθηκε και η εκούσια συγχώνευση των τραπεζικών ανωνύμων εταιρειών με ειδικές διατάξεις σε σχέση με το ν. 2190/1920, ο οποίος διέπει το καθεστώς συγχώνευσης των ανωνύμων εταιρειών. Πρόσφατα το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο τροποποιήθηκε με το ν. 2515/1997, ο οποίος περιλαμβάνει σε συνάρτηση με τα οριζόμενα στο ν. 2076/1992 σειρά ευνοϊκών διατάξεων που έχουν εφαρμογή στη συγχώνευση ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων και πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν έχουν ρητά εξαιρεθεί από τις κοινοτικές οδηγίες⁽¹⁾.

Η συγχώνευση των πιστωτικών ιδρυμάτων μπορεί να επιτευχθεί είτε με την απορρόφηση του ενός από ένα άλλο, είτε με τη σύσταση ενός νέου. Και στις δύο περιπτώσεις το απορροφών ή το νέο πιστωτικό ίδρυμα που συστήνεται με τη συγχώνευση είναι καθολικός διάδοχος των συγχωνευομένων, όπως ρητά ορίζει ο τελευταίος νόμος. Με τη συγχώνευση οι περιουσίες των εταιρειών που συμμετέχουν συνενώνονται χωρίς προηγούμενη λύση και εκκαθάριση και χωρίς την τήρηση των κανόνων της ειδικής διαδοχής αλλά με διαδοχή οιονεί καθολική⁽²⁾.

B. Προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού

Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού αποτελεί τον πυρήνα του σύγχρονου δικαίου της αγοράς και της οικονομικής δημόσιας τάξης. Η απελευθέρωση της αγοράς από τις κάθε είδους κρατικές παρεμβάσεις και η δημιουργία μηχανισμών προάσπισης του αγαθού του ελεύθερου ανταγωνισμού αποτέλεσε κεντρική επιλογή και ταυτόχρονα επιταγή κατ' αρχήν, κοινοτική. Στη χώρα μας το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού απέκτησε νομοθετικό πλαίσιο με τη θέσπιση του ν. 703/1977. Ρυθμίσεις για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων δεν περιελήφθησαν αρχικά στο νόμο αυτό εξαιτίας αφ' ενός του αντίστοιχου κενού την εποχή εκείνη στην κοινοτική νομοθεσία, αφ' ετέρου της τάσης ενίσχυσης της χαμηλής ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων. Το πρόβλημα των δυσμενών

⁽¹⁾Βλ. ΓΙΑΝΝΗ ΒΕΛΕΝΤΖΑ, Συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων, ΕΤΡΑΞΧρΔ, 3/1997, σελ. 651 επ.

⁽²⁾Βλ. ΜΙΧΑΛΗ ΜΙΝΟΥΔΗ, Συγχώνευση τραπεζών με εξαγορά, ΔΕΕΤ, Σεπτέμβριος 1995, σελ. 49 επ.

επιπτώσεων των συγκεντρώσεων στον ελεύθερο ανταγωνισμό αντιμετώπιστηκε νομοθετικά με την τροποποίηση που επέφεραν στον παραπάνω νόμο οι ν. 1934 και 2000/1991, η οποία υπήρξε και απόρροια της θέσπισης του κοινοτικού κανονισμού 4064/1989. Με τον πρόσφατο ν. 2296/1995 άλλαξε ο ρόλος της Επιτροπής Ανταγωνισμού με την αναβάθμισή της σε Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με δικές της υπηρεσίες και καθιερώθηκε ο προληπτικός έλεγχος των σημαντικών σε μέγεθος συγκεντρώσεων⁽³⁾.

Ο ν. 703/1977 περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, όπως ισχύει σήμερα, προβλέπει την υποχρέωση γνωστοποίησης της συγκέντρωσης των επιχειρήσεων εντός ενός μηνός από την πραγματοποίησή τους στην Επιτροπή Ανταγωνισμού εφόσον το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορά αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σ' ένα σημαντικό τμήμα της τουλάχιστον 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή, ή όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν ανέρχεται τουλάχιστον στο σε δραχμές ισόποσο των δέκα εκατομμυρίων ECU. Στις περιπτώσεις όμως όπου το μερίδιο αγοράς ανέρχεται στο 25% ή ο συνολικός κύκλος εργασιών στο σε δραχμές ισόποσο των πενήντα εκατομμυρίων ECU, ενώ ταυτόχρονα δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεων πραγματοποιούν καθεμιά χωριστά στην εθνική αγορά συνολικό κύκλο εργασιών ύψους άνω του σε δραχμές ισόποσου των πέντε εκατομμυρίων ECU, η γνωστοποίηση πρέπει να πραγματοποιείται εντός δέκα εργασίμων ημερών από τη σύναψη της συμφωνίας, ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση συμμετοχής που εξασφαλίζει τον έλεγχο άλλης επιχείρησης. Πρέπει να γίνει ιδιαίτερη διάκριση μεταξύ του ελέγχου που επέρχεται συμβατικά και της απόκτησης ελέγχου που δεν αποτελεί αντικείμενο σύμβασης. Στην πρώτη περίπτωση η συμφωνία πρέπει να γνωστοποιηθεί αλλά δεν πρέπει να πραγματοποιηθεί πριν από την έκδοση μιας από τις αναφερόμενες στο άρθρο 4ε παρ. 1 αποφάσεις. Στην άλλη περίπτωση, δηλαδή όταν η απόκτηση ελέγχου δεν αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας ή ακόμη και όταν επιτυγχάνεται στα πλαίσια χρηματιστηριακών

συναλλαγών, όπου η γνωστοποίηση δεν είναι δυνατή πριν από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, ο νόμος προβλέπει τη μεταγενέστερη γνωστοποίηση⁽⁴⁾.

Όσον αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα αντί του κύκλου εργασιών λαμβάνεται υπόψη το ένα δέκατο των στοιχείων του ενεργητικού τους όπως αυτό προκύπτει από τον ισολογισμό της τελευταίας κλεισμένης χρήσης ενώ για καθεμιά χωριστά από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις λαμβάνεται υπόψη αντί του συνολικού κύκλου εργασιών το ένα δέκατο των στοιχείων του ενεργητικού πολλαπλασιαζόμενο επί το λόγο των απαιτήσεων που προκύπτουν από συναλλαγές με τράπεζες, άλλα πιστωτικά ιδρύματα και πελάτες που έχουν την εγκατάσταση ή την κατοικία τους στην Ελλάδα επί το συνολικό ποσό των απαιτήσεων αυτών.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού με τη σημερινή της μορφή στα τρία χρόνια της λειτουργίας της κλήθηκε τέσσερις φορές, ύστερα από προηγούμενη γνωστοποίηση, να ασκήσει έλεγχο σε επιχειρούμενες συγκεντρώσεις σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο ν. 703/1977, όπως ισχύει σήμερα.

II. Συγχωνεύσεις πιστωτικών ιδρυμάτων που ανήκουν στον ίδιο όμιλο

A. Η υπόθεση Κτηματικής-Στεγαστικής

Την 3.9.1997 γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης με απορρόφηση της ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία “Εθνική Στεγαστική Τράπεζα ΑΕ” από την επίσης ανώνυμη τραπεζική εταιρεία με την επωνυμία “Ανώνυμος Εταιρεία Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ”. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο όμιλος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος συμμετείχε στο μετοχικό κεφάλαιο της μεν πρώτης με ποσοστό 84%, της δε δεύτερης με ποσοστό 41%. Τα ποσοστά αυτά συμμετοχής μοιράζονταν μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και άλλων εταιρειών που ανήκαν στον παραπάνω όμιλο.

Σχετική αγορά στη συγχώνευση αυτή είναι η

⁽³⁾Βλ. Ι. Κ. ΔΡΥΛΛΕΡΑΚΗ, Η νέα Επιτροπή Ανταγωνισμού, ΕΕΔ, 1995, σελ. 527 επ.

⁽⁴⁾Βλ. απόφαση 41/1996 της Επιτροπής Ανταγωνισμού που εκδόθηκε την 19.9.1996, σελ. 8

αγορά της στεγαστικής πίστης, όπου δραστηριοποιούνται κατά κύριο λόγο τα δύο συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα και μάλιστα όπως αυτή προσδιορίζεται γεωγραφικά από το σύνολο της ελληνικής αγοράς. Στην αγορά αυτή η μεν πρώτη κατείχε μερίδιο αγοράς 6%, η δε δεύτερη 43% κατά την εκτίμησή τους. Εξ άλλου το ένα δέκατο των στοιχείων του ενεργητικού της πρώτης ανερχόταν το 1996 στα 41.050.003 ECU, ενώ της δεύτερης στα 687.536.085 ECU.

Στην προκειμένη περίπτωση ο ν. 703/1977 δε βρίσκει εφαρμογή δεδομένης της έλλειψης οικονομικής αυτοδυναμίας και της αδυναμίας λήψεως αυτοτελών αποφάσεων εκ μέρους των δύο εν λόγω πιστωτικών ιδρυμάτων. Πιο συγκεκριμένα με την επιχειρούμενη συγχώνευση δεν εξασφαλιζόταν ο έλεγχος της αποκτώμενης εταιρείας εξαιτίας του ότι αυτός ήδη υφίστατο και προ του κρισίμου χρόνου της συγχωνεύσεως. Αυτό προκύπτει από τα ποσοστά συμμετοχής του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας στο μετοχικό κεφάλαιο των δύο τραπεζικών εταιρειών καθώς και από το γεγονός ότι η Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος έχει ιδρυθεί από την Εθνική Τράπεζα, συμμετέχει στον ενοποιημένο ισολογισμό του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας, η δε συμμετοχή της τελευταίας στη λήψη αποφάσεων της πρώτης είναι καθοριστικής σημασίας δεδομένων των μικρών μεριδίων των υπόλοιπων μετόχων και τέλος της ουσιαστικής συμμετοχής της στις διαδικασίες επιλογής και διορισμού των διοικητικών οργάνων της Εθνικής Κτηματικής Τράπεζας της Ελλάδος.

Για τους παραπάνω λόγους, παρά το γεγονός ότι οι συγχωνευόμενες εταιρείες πληρούσαν τις προϋποθέσεις άσκησης ελέγχου από πλευράς της Επιτροπής Ανταγωνισμού, δεν ενέπιπταν στην εφαρμογή του νόμου περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού λόγω του ότι η συμφωνία μεταξύ της εταιρείας που απορροφά και αυτής που απορροφάται αποτελεί συμφωνία μεταξύ δύο θυγατρικών εταιρειών οι οποίες δεν μπορούν να ενεργήσουν ανεξάρτητα από τη μητρική τους. Κατά συνέπεια οι δύο επιχειρήσεις δεν είναι ανεξάρτητες όπως απαιτείται για την εφαρμογή του ν. 703/1977 σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2. Με τη με αριθμό 13 Πράξη του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 4δ παρ. 2 του ν. 703/1977, όπως ισχύει σήμερα, η γνωστοποίηση τέθηκε στο αρχείο με τη

διαπίστωση ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ίδιου νόμου.

Β. Η υπόθεση Εθνικής-Κτηματικής

Την 2.6.1998 γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ και την Ανώνυμη Εταιρεία Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη. Όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω ο όμιλος της πρώτης συμμετείχε με ποσοστό 44% στο μετοχικό κεφάλαιο της δεύτερης χωρίς να έχει μεσολαβήσει κάποια ουσιαστική μεταβολή. Το ένα δέκατο του ενεργητικού της μεν πρώτης ανέρχεται στις 1.316.428.000.000 δραχμές, ενώ το ένα δέκατο της δεύτερης στις 251.576.134.340 δραχμές.

Παρομοίως ο ν. 703/1977 δε βρίσκει και εδώ εφαρμογή δεδομένου ότι δεν υφίσταται οικονομική αυτοδυναμία και δυνατότητα λήψεως αυτοτελών αποφάσεων από μέρους των συγχωνευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων. Από τους λόγους που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη συγκέντρωση, οι οποίοι καταδεικνύουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης της πρώτης στη σύνθεση, τις συσκέψεις και τις αποφάσεις των οργάνων της δεύτερης και ως εκ τούτου της δυνατότητας ελέγχου της, προκύπτει ότι και η απορρόφηση της θυγατρικής εταιρείας από τη μητρική της εξαιτίας του δεσμού εξάρτησης που ήδη υφίστατο και προ του κρισίμου χρόνου της εν λόγω συγχώνευσης δεν εμπίπτει στην εφαρμογή του νόμου περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 παρ. 2. Αυτό διαπιστώθηκε με τη με αριθμό 15 Πράξη του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού που εκδόθηκε κατ'εφαρμογή του άρθρου 4δ παρ. 2 του ν. 703/1997.

III. Συγχωνεύσεις ανεξάρτητων πιστωτικών ιδρυμάτων

Α. Η υπόθεση Eurobank-Interbank

Την 30.7.1996 γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού η από 19.7.1996 σύμβαση εξαγοράς καθώς και το πρωτόκολλο μεταβίβασης μετοχών σύμφωνα με τα οποία η Banque Worms πώλησε και μεταβίβασε το 95% των μετοχών της θυγατρικής της Interbank Ελλάδος ΑΕ στην εταιρεία Consolidated Eurofinance Holdings Ltd, η

οποία ελέγχει την Ευρωπενδυτική Τράπεζα ΑΕ δεδομένου ότι η τελευταία ανήκει κατά 75% στην Private Financial Holdings Ltd και κατά 25% στην αγοράστρια η οποία όμως κατέχει το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της Private Financial Holdings Ltd.

Η σχετική αγορά στον τραπεζικό τομέα, σύμφωνα με πάγια θέση της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως εμφανίζεται σε πλήθος αποφάσεών της, διακρίνεται σε περισσότερα τμήματα μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η λιανική παροχή τραπεζικών υπηρεσιών, η παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, η παροχή καινοτομικού κεφαλαίου και η παροχή επενδυτικών πιστώσεων και υπηρεσιών, η παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε μεγάλες επιχειρήσεις. Ως γεωγραφική αγορά μπορεί να θεωρηθεί η ελληνική επικράτεια όσον αφορά τις εργασίες λιανικής παροχής τραπεζικών εργασιών καθώς και η διεθνής αγορά όσον αφορά τις αγορές χρήματος, συναλλάγματος και τα παράγωγα προϊόντα⁽⁵⁾.

Αναφορικά με τα μεγέθη τους, η μεν Ευρωπενδυτική Τράπεζα ΑΕ με τα 6 καταστήματά της είχε πραγματοποιήσει στην εθνική αγορά κατά το έτος 1995 συνολικό κύκλο εργασιών, όπως αυτός υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4στ παρ. 4α, 50.039.505 ECU, η δε Interbank Ελλάδος ΑΕ με τα 19 καταστήματα και θυρίδες της, συνολικό κύκλο εργασιών 116.868.581 ECU. Κατά συνέπεια οι δύο εμπορικές τράπεζες που συμμετέχουν στη συγκέντρωση με συνολικό κύκλο εργασιών 66.829.076 ECU αντιπροσωπεύουν το 1,5% του συνολικού ενεργητικού των τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα, ενώ απορροφούν το 1,3% των καταθέσεων και χορηγούν το 1,4% των πιστώσεων και απασχολούν το 1,3% του συνολικού αριθμού των εργαζομένων. Τέλος το 0,1% των καταστημάτων και θυρίδων σε όλη την επικράτεια ανήκει στις δύο τράπεζες.

Από τα παραπάνω και από τις θέσεις στον πίνακα κατάταξης των εμπορικών τραπεζών με βάση τα κριτήρια του ενεργητικού, των καταθέσεων και των χορηγήσεων που κατελάμβαναν οι εν λόγω τράπεζες συνάγεται ότι αν και πληρούνταν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 703/1977 δε συνέτρεχε λόγος απαγόρευσης της συγκέντρωσης αφού με την πραγματοποίησή της δεν αναμενόταν να δημιουργηθεί ή να ενισχυθεί δεσπόζουσα θέση στην αγορά με αποτέλεσμα το σημαντικό περιορισμό του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή έκρινε ακόμη ότι οι δευτερεύοντες περιορισμοί του ανταγωνισμού που περιλαμβάνονταν στη σύμβαση και επέβαλαν την επί διετία δέσμευση-απαγόρευση της πωλήτριας έναντι της αγοράστριας και του ομίλου της σχετικά με τη χρήση ή αποκάλυψη εμπιστευτικών πληροφοριών με σκοπό τον ανταγωνισμό, την παροχή υπηρεσιών στο ίδιο ή άλλο συναφές αντικείμενο, την προσέλκυση πελάτη ή εργαζομένου της, αποτελούν περιορισμούς άμεσα συνδεδεμένους με την εν λόγω συγκέντρωση και αναγκαίους για την πραγματοποίησή της μη αντιβαίνοντες το αναγκαίο και λογικό μέτρο για την προστασία των συμφερόντων της αγοράστριας και κατά συνέπεια μη αντικείμενους στην απαγόρευση του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/1977⁽⁶⁾.

Η με αριθμό 41/1996 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού επέβαλε χρηματικό πρόστιμο για την παράβαση της απαγόρευσης πραγματοποίησης της συγκέντρωσης μέχρι την έκδοση μιας από τις προβλεπόμενες στον ίδιο νόμο αποφάσεις, όπως ρητά ορίζει το άρθρο 4ε παρ. 1 του νόμου δεδομένου ότι η γνωστοποίηση ήταν εφικτή πριν από την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, ενώ οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις τελούσαν ασφαλώς εν γνώσει του γεγονότος ότι πληρούσαν τα κατώτατα όρια του άρθρου 4β παρ. 1, περ. β'. Η Επιτροπή όμως περιορίστηκε στην επιβολή μειωμένων προστίμων κάνοντας δεκτό ότι η συγκέντρωση δεν ήταν εξ αντικείμενου σε θέση να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό τμήμα της, δημιουργώντας κινδύνους τους οποίους ο νομοθέτης είχε σκοπό να αποτρέψει με την απαγόρευση του άρθρου 4ε, παρ. 1.

B. Υπόθεση Πειραιώς-Chase Manhattan

Την 7.11.1997 γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού η σύμβαση αγοραπωλησίας με την οποία η Chase

⁽⁵⁾Βλ. αποφάσεις IV/M 391, IV/M 213, IV/M 319 κ.ά. της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁽⁶⁾Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τους δευτερεύοντες προσδιορισμούς (EE C 203 της 18-4-1990) και Ε. Περάκη, Δευτερεύοντες περιορισμοί του ανταγωνισμού, στα δημοσιεύματα της Εταιρείας Δικαίου Ανταγωνισμού υπό τον τίτλο "Ο έλεγχος συγκεντρώσεων επιχειρήσεων στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού", Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σελ. 101 επ.

Manhattan Bank μεταβίβασε και εκχώρησε συνεπεία πώλησης τα δύο υποκαταστήματα που διατηρούσε στην Ελλάδα στην Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ, η οποία διατηρούσε 27 καταστήματα σε όλη την επικράτεια.

Για τη σχετική αγορά ισχύουν όσα αναφέρθηκαν και για την προηγούμενη συγχώνευση. Οσον αφορά τα μεγέθη των πιστωτικών, για το μεν πρώτο ο κύκλος εργασιών κατά το έτος 1996 είχε ανέλθει στα 23.752.440 ECU, για το δε δεύτερο στα 62.457.537 ECU. Με δεδομένα τις θέσεις που κατελάμβαναν οι δύο τράπεζες στον πίνακα κατάταξης των εμπορικών τραπεζών με βάση το κριτήριο των καταθέσεων, των χορηγήσεων και του ενεργητικού τους καθώς και το γεγονός ότι οι εν λόγω τράπεζες αντιπροσωπεύουν το 0,9% του συνολικού ενεργητικού των τραπεζών στην Ελλάδα, απορροφούν το 0,8% των καταθέσεων, χορηγούν το 0,9% των πιστώσεων και απασχολούν το 1,1% του συνολικού αριθμού των εργαζομένων, προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα ότι η εν λόγω συγκέντρωση δεν θα έχει επίδραση στον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά, ούτε υπάρχει κίνδυνος δημιουργίας ή ενισχύσεως δεσπόζουσας θέσης και κατά συνέπεια δε σ υ ν τ ρ έ - χει σύμφωνα με το άρθρο 4γ παρ. 1 του ν. 703/1977 νόμιμος λόγος απαγόρευσης της επιχειρούμενης συγκέντρωσης. Με το σκεπτικό αυτό η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατέληξε στη με αριθμό 97/1997 απόφασή της περί μη απαγόρευσης της προαναφερόμενης συγκέντρωσης.

IV. Συμπέρασμα

Το τραπεζικό σύστημα κάτω από το πρίσμα των τελευταίων εξελίξεων έχει τεθεί εκ των πραγμάτων στο στόχαστρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Οι σημερινές συνθήκες στον τραπεζικό χώρο οι οποίες χαρακτηρίζονται από αστάθεια στον οικονομικό και πολιτικό ορίζοντα, ιδιαίτερα ενόψει γεγονότων όπως η ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η εφαρμογή του κοινού ευρωπαϊκού νομίματος και ο συνεχώς αυξανόμενος ανταγωνισμός σε εθνικό και διεθνές επίπεδο επιβάλλουν στην Επιτροπή Ανταγωνισμού τη συνεκτίμηση πολλών διαφορετικών παραγόντων για την απόφασή

της πάνω σε θέματα συγκεντρώσεων στο χώρο αυτό.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα με τις περίπου 40 εμπορικές τράπεζες που λειτουργούν σήμερα έχει ανάγκη από μια νέα δυναμική ώστε να αντεπεξέλθει στις συνθήκες του διεθνούς ανταγωνισμού. Η ύπαρξη ισχυρών και υγιών πιστωτικών ιδρυμάτων είναι παράγοντας αποφασιστικής σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας με τις ιδιαιτερότητες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η δική μας. Οποιαδήποτε καθυστέρηση στην παραπάνω εξέλιξη θα έχει δυσμενείς συνέπειες τόσο για τις ίδιες τις τράπεζες όσο και για την εθνική οικονομία.

Οι περιπτώσεις φιλικής και εχθρικής εξαγοράς πιστωτικών ιδρυμάτων που έλαβαν χώρα και αποτέλεσαν αντικείμενο ελέγχου από την Επιτροπή ανέδειξαν το σοβαρό αυτό πρόβλημα. Σχετικά με αυτές όπου οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι μέλη του ίδιου ομίλου και βρίσκει εφαρμογή η θεωρία της οικονομικής ενότητας η οποία προϋποθέτει ενιαίο σκοπό, βούληση και άσκηση δραστηριότητας, δεν τίθεται θέμα απαγόρευσής τους σύμφωνα με το νόμο για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού. Για τις υπόλοιπες η θέση των πιστωτικών ιδρυμάτων στη σχετική αγορά όπως αυτή προσδιορίζεται από τα βασικά χαρακτηριστικά τους όπως το ενεργητικό τους, οι καταθέσεις που συγκεντρώνουν, οι χορηγήσεις που παρέχουν και ο αριθμός των καταστημάτων και του απασχολούμενου προσωπικού τους είναι ενδεικτικά των συνεπειών που μπορεί να προκαλέσει η συγχώνευσή τους στην τραπεζική αγορά, στο σύνολό της, ή σε σημαντικό, διακριτό τμήμα της.

Με γνώμονα τα παραπάνω η Επιτροπή Ανταγωνισμού καλείται να αποφανθεί για την εξαγορά της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης από την Τράπεζα Πειραιώς, καθώς και για τις πιο πρόσφατα εξαγγελθείσες συγχωνεύσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας με την Τράπεζα Αθηνών και στη συνέχεια με την Τράπεζα Κρήτης. Η δημιουργία νέων τραπεζικών προϊόντων, η παγκοσμιοποίηση των αγορών, η απελευθέρωση (deregulation) των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και της κίνησης κεφαλαίων, η τάση εξειδίκευσης αλλά συγχρόνως και η προφανής ωφέλεια των πλεονεκτημάτων της οικονομίας κλίμακας, καθώς και η εφαρμογή από μέρους της Πολιτείας προγράμματος αποκρατικοποιήσεων στον τραπεζικό χώρο συνιστούν ένα περιβάλλον ιδιαίτερα

ευαίσθητο και διαρκώς μεταβαλλόμενο σε
ελληνική και διεθνή κλίμακα.

